TÖBB ÉVSZÁZADOS ÜLDÖZTETÉS UTÁN A KERESZTÉNYEK IS SZABAD EMBEREK A TÁVOL-KELETI ORSZÁGBAN

Északról délre Vietnámban (2.)

Hanoi általában kitörölhetetlen nyomot hagy a látogatókban. A vendégek szívesen emlékeznek az örökké nyüzsgő nagyvárosra, amely egyes részein megőrizte provinciális kedvességét, emberi léptékét. Visszagondolhatnak a főváros lakóinak vendégszeretetére vagy csupán egy utcai járókelő mosolyára.

(folytatás április 8-i lapszámunkból)

CSERMÁK ZOLTÁN

FOTÓK: CSERMÁK ZOLTÁN

A Szent József-katedrális. Az 1886-ban felszentelt neogótikus épület a párizsi Notre-Dame-ra emlékeztet

Nyolc évtizedes ottlétük alatt városépítészetben a franciák is letették névjegyüket Hanoiban. A 19. század végén már látszottak a modern Hanoi körvonalai: szélesebb utak épültek járdával, és sorra nőttek ki a földből az ízléses középületek, magánházak. A belváros csatornázását is megoldották, 1901-ben pedig elindult az első villamos.

Hanoi arculatára a legnagyobb hatást August Henri Vildieu gyakorolta. A gyarmati hatóság főépítészének nevéhez – az elnöki palota mellett – számos más épület is fűződik. A Tonkini Elöljáróság székháza neoklasszikus stílusú, s ma a vietnámi kormány vendégházaként szolgál. Szintén az ő tervei szerint készült a francia korszak gyászos emléke, az 1899-ben átadott börtön. Hivatalosan Központi épületnek nevezték, a népnyelv viszont – a zsúfoltságra utalva – a „kemence”, avagy a „pokol bugyra” elnevezést aggatta rá. Ráilletek a jelzők, építésekor négyszázötven főre tervezték, 1954-ben a francia uralom összeomlásakor viszont több mint kétezer rabot – ellenállókat, rebelliseket, s köztörvényeseket – zsúfoltak össze falai között. A nők sorsa különösen szánalomra méltó volt: amíg az anyaországban a francia forradalom alatt megvalósították a zárkákban a nemek elkülönítését, addig Indokínában gyakran egy cellába tették őket a férfiakkal. Az amerikaiakkal vívott háború idején a fegyház új lakókat kapott: az elfogott amerikai pilótákat őrizték falai között. A ragadványneve is változott, Hanoi Hiltonként vonult be a köztudatba. A francia kolonialista börtönépítészet egyik utolsó emléke napjainkban múzeumként látogatható.

A város főpályaudvarát 1902-ben adták át a forgalomnak, miután felépült a Vörös folyót átszelő, több mint 1,5 km hosszú, Gustave Eiff el irodája által megtervezett Long Bien Bridge. A Hanoi-Haiphong, majd a később megnyitott, a kínai Yunnanba épített vonalon 80 ezer munkás dolgozott, s a vállalkozás mostoha körülményei tízezrek életét követelték. Az indóház jelenleg öt, az ország legnagyobb részét behálózó vonal kiindulópontja. 1972. december 21. szomorú nap az állomás életében: egy légitámadás során középső része megsemmisült, s csak négy évre rá – már nem az eredeti formájában – építették újjá.

Az első katolikus térítők a 16. század kezdetén érkeztek Indokínába, s tevékenységük jelentős ellenállásba ütközött. Mintegy 200 ezerre teszik az első két évszázad során hitükért mártíromságot szenvedettek számát.

A keskeny nyomtávú vasúthálózat elavult, fejlesztése az utóbbi évtizedben kapott lendületet. Az egykori szovjet vagonokat új, korszerű járművek váltották fel.

Kétszázezer keresztény mártír

Egyik vasárnap Hanoi legnagyobb katolikus templomát, a Szent József-katedrálist kerestük fel, a misén sokan vettünk részt. A székesegyházat 1886 karácsonyán szentelték fel, a neogótikus épület a párizsi Notre-Dame-ra emlékeztette a hazájuktól messze szakadt franciákat. Vietnám hagyományos vallása a taoista, konfucionista elemekkel átszőtt buddhizmus. Az első katolikus térítők a 16. század kezdetén érkeztek Indokínába, s tevékenységük jelentős ellenállásba ütközött. Mintegy 200 ezerre teszik az első két évszázad során hitükért mártíromságot szenvedettek számát. A háborús években különösen sok megpróbáltatást éltek át a vietnámi katolikusok, közösségükben a kolonialisták szövetségeseit látták.

A délkelet-ázsiai ország és a Szentszék közötti több évtizedes feszült viszony után az elmúlt években jelentősen javult a vietnámi katolikusok helyzete. XVI. Benedek pápa 2005 végén új egyházmegyét hozott létre Vietnámban, és nagyszabású ceremónia keretében szenteltek fel 57 papot a hanoi katedrálisban. 2019-ben a Vietnám és a Szentszék közötti munkacsoport tagjait Ferenc pápa is fogadta. Az országban 10–12 millió katolikus él, s a Fülöp-szigetek után az egyik legnépesebb közösségnek számít Ázsiában.

Hatfős utazó társaság motorbiciklin

Programunk méltó befejezéseként az elmúlt század első éveiben épült operaházat látogattuk meg. A párizsi operára emlékeztető színház nézőterén kilencszáz néző foglalhat helyet. 1945. augusztus 17-én a függetlenségi mozgalom első jelentősebb eseményének helyszíneként vált ismertté: erkélyére kitűzték – a téren gyülekező több tízezres tömeg üdvrivalgása közepette – Viet Minh csillagos lobogóját. Az épület állaga később folyamatosan romlott, és 1997-ben újult meg francia segítséggel. A klasszikus opera szerepe az idők folyamán fokozatosan csökkent a főváros kulturális életében, de az európai szimfonikus zene ma is igen népszerű.

A metropoliszban közlekedni külön tudomány. Az ország 45 milliós motorkerékpár-állományának tizede itt gurul, s a város légszennyezettségén is nyomot hagy. A gazdasági fejlődéssel a motorok a kerékpárok tömkelegét váltották fel. A motorozás tömegközlekedési eszközzé és hobbivá is vált egyben, ami a hazai gyártással együtt járó árcsökkenéssel a szélesebb tömegek számára is elérhetővé vált. Egész családok zsúfolódnak össze a motoron, nem ritka a hatfős utazó társaság. A duda állandóan szól a figyelem és a párbeszéd jeleként. A helyenként kaotikus állapotok ellenére kialakultak bizonyos sajátos szabályok, de sok a súlyos baleset. Talán ez is befolyásolta a döntéshozókat, hogy 2030-ig kitiltsák e kétkerekű járműveket a fővárosból.

Hanoi legnépszerűbb járműve a motorbicikli

Szigetek és sziklák labirintusa

Utunkat dél felé folytattuk, egy kisebb megszakítást tettünk, hogy felkeressük Vietnám leglátványosabb természeti csodáját, a Leszálló sárkány öblét. Gondozott mezőgazdasági területeken vitt az utunk, a vidék fő terménye a rizs. A növény alapvető élelmiszer, a terméseredmények az egész gazdaságra hatással vannak. Az ország a világ rizstermésének huszadát adja, s ezzel az ötödik helyet foglalja el a termelői rangsorban. A földeket elválasztó csatornák halban gazdagok, így a halászat is családok tömegeinek nyújt megélhetést.

A Sárkányöböl felé közeledve feltűntek az első dolomitsziklák. Mintha egy ázsiai festmény elevenedne meg a zöld rizsföldek közül kiemelkedő valószínűtlen hegyformák láttán. A kikötőben nagy volt a jövés-menés. Hajók százai várták a turistákat különböző programjaikra.

Az öbölben, amely 1994 óta a világörökség része, mintegy háromezer dolomitszikla magasodik ki a tengerből. Szürrealisztikus jelenlétük a kezdetektől megmozgatta az itt élők fantáziáját. A legismertebb legenda szerint az országra hajóhaddal támadók pusztítását látva a mitologikus szörnynek megesett a szíve a szenvedőkön, s sziklákat dobált a tengerbe szétzúzva az ármádiát. Az öböl neve e harc mementója.

A szigetek és sziklák labirintusa évezredeken keresztül a kalózkodás melegágya volt. A 19. század elejéig kínai és vietnámi kalózok tartották rettegésben a vidéket. Egész fl ottákkal rendelkeztek, s állam voltak az államban. Aranykoruknak az angolok vetettek véget, akik előbb Szingapúrban, később Hongkongban építették ki hadihajóbázisaikat, s felszámolták a hajózási útvonalakra veszélyes csapatokat. Megdöbbentő volt a táj csendje, a hajókon a rádiózás s a fürdés is tiltott.

Hué kulturális öröksége

A 17. szélességi foktól délre már az egykori Dél-Vietnám területén fekszik Hué, a hajdani császárváros. Amíg Hanoi kormányzati központ, Saigon a gazdaság centruma, addig Hué az ország kulturális kapuja. Noha a történelem során gyakran fontos szerepet töltött be, mára megmaradt kedves, nyugodt településnek, vallási központnak. A város az Illatos folyó mellé telepedett, a nyugati partot az óváros, a keletit a modern Hué foglalja el.

Ámbár a település már több mint négyezer éve lakott volt, igazi jelentősége a 19. század elején kezdődött. A franciák által támogatott Nguyen Anh 1801-ben 107 ezer katonát, 26 ezer tengerészt és 450 csatahajót számláló seregével elfoglalta Huét, majd 1802-ben északra vonult, és megszállta a Trinh-dinasztia fővárosát, Hanoi-t is, ezzel újraegyesítette az egész országot. A győztes még ugyanabban az évben Gia Long néven egész Vietnám, magyarul Dél-Országa császárává koronáztatta magát megalapítva ezzel a Nguyen-dinasztiát.

Ekkor épült a kínai Tiltott város mintájára a Citadella. Az erődítményt kettős kőfal veszi körül, a külső hossza 10 km, a belső elkerített 40 hektáros területen 150 épület található.

Hué a vietnámi háború alatt a hadakozó felek kereszttüzébe került. A császárváros volt az 1968. január 29-én éjjel indított észak-vietnámi, úgynevezett holdújévi offenzíva egyik célpontja. A kommunista erők 31-én vonultak be, az amerikai csapatok 25 napos ostrom után foglalták vissza.